

Millimenningarfræðsla fyrir kennara og starfsmenn SFS um pólskt skólakerfi, skólamenningu

Magdalena E. Andrésdóttir
Pólskumælandi brúarsmiður

Tungumálafjölbreytileiki hjá nemendum í Reykjavík

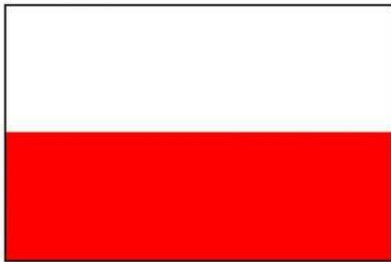
2.398 tvítyngdra nemenda (haust 2018)

45% þessara nemenda eru fædd og uppalin á Íslandi

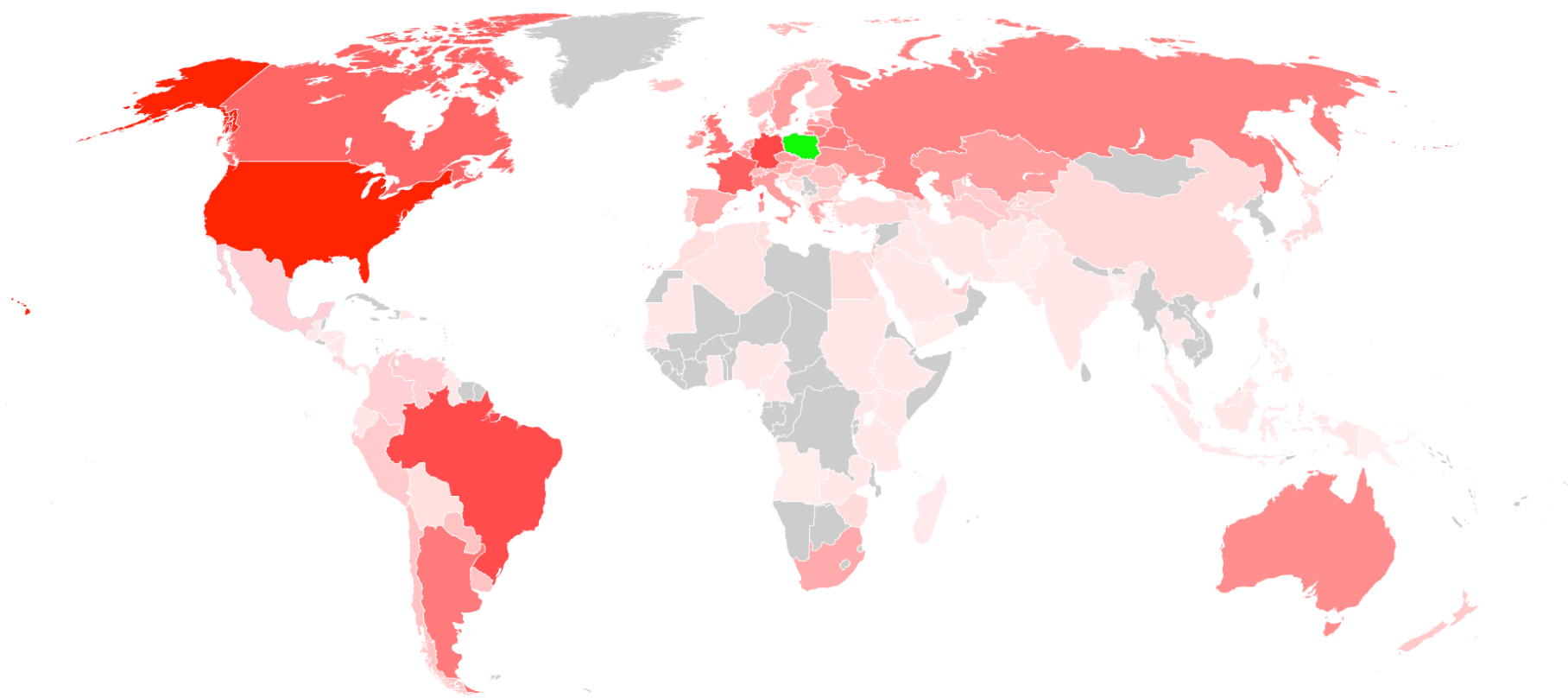
Fjöldi grunnskólanemenda eftir upprunamálum (móðurmál foreldra)

pólska	564
filippseysk mál	238
enska	137
litháiska	91
spænska	91
arabíska	89
albanska	73
tælenska	73
víetnamska	75
franska	50
portúgalska	58
rússneska	49

Millimenningarfræðsla um Pólland og Pólverja

Pólverjar víða um heima

Málefni innflytjenda í Póllandi og á Íslandi

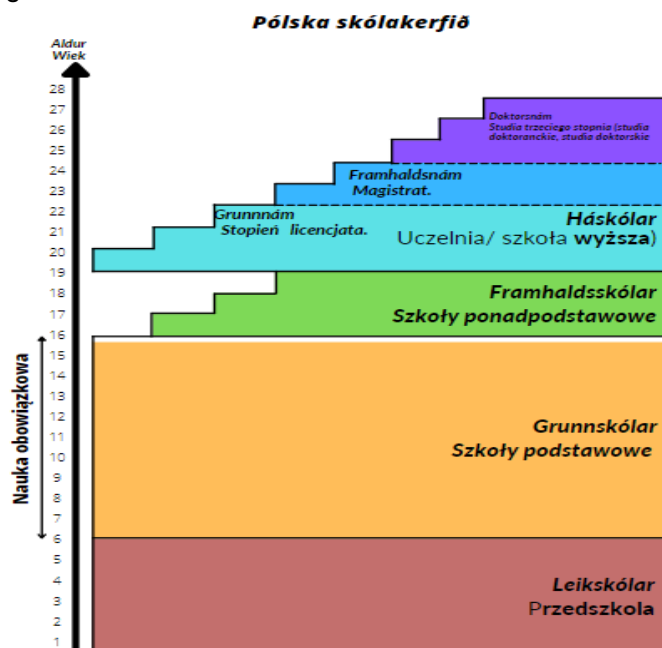

- ▶ Sem stendur hafa tæplega 460.000 manns gilt dvalarleyfi í Póllandi- útlendingar/ innflytjendur.
- ▶ Samkvæmt gögnum skrifstofu útlendingamála eru þeir sem dvelja á yfirráðasvæði Póllands oftast frá Úkraínu og síðan Hvíta-Rússalandi, Þýskalandi, Rússlandi og Víetnam.
- ▶ Pólverjar eru fjölmennastir innflytjenda á Íslandi.
- ▶ Hinn 1. janúar síðastliðinn voru hér 19.172 einstaklingar frá Póllandi eða 38,1% allra innflytjenda.

- ▶ Bæði börn innflytjenda og börn pólskra ríkisborgara sem snúa aftur frá útlöndum eiga rétt á viðbótarkennslu í pólsku í 2 klukkustundir vikulega og viðbótarnámskeið í þeim námsgreinum sem kenndar eru en ekki í meira en 12 mánuði.
- ▶ Heildartími ofangreindrar tungumálakennslu og tíma í pólsku má ekki fara yfir 5 klukkustundir vikulega. Tímar eru skipulagðir af skólayfirvöldum. (Education of children of foreigners and national minorities) <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/wp-content/uploads/2015/10/uczniowe-z-roznych-kultur-w-szkole.pdf>

Menntakerfið

Í Póllandi öll börn eru skólaskyld á því ári sem þau ná 6 -7 ára aldri og hafa forgang að sínum hverfisskóla - börn byrja í bekk 0, sem er skylda, (barnið getur farið í hann í leikskóla eða grunnskóla) og lýkur grunnskólanum eftir 8 ár. Barnið getur byrjað í grunnskóla 6 eða 7 ára. Mikilvægt er að það eru tvö hugtök í pólskum lögum: skyldunám og grunnskólamenntun. Grunnenntun hættir börn verða 18 ára. Hér eru stig menntunar í Póllandi:

Skólaárið byrjar 01.09 og er til 24 .06

Einkunn í skólanum er gefin árlega (ekki í skólum fyrir fullorðna)

Í 1.-3. bekk í grunnskólanum fá nemendur lýsandi einkunn.

Frá 4. bekk grunnskóla er einkunn ákvörðuð í eftirfarandi mælikvarða:

framúrskarandi - 6,
mjög gott - 5, (100%)
gott - 4,
sæmilegt – 3-2,(undir 50%)
ófullnægjandi – 1

Árleg einkunn er flokkuð fyrir hegðun:

- fyrirmyndar, mjög góð, góð, í lagi, óviðeigandi og óásættanleg.

Mat á árinu og árshlutareikningar eru ákvörðuð samkvæmt lögum skólans.

Nemendur hafa rétt til að taka próf þar sem mið ársins (önnin) eða árseiknkunn sem kennarinn ákveður er að þeirra mati (eða mat foreldra þeirra) vanmetið. Einnig, fyrir nemendur sem ekki er hægt að flokka af ýmsum ástæðum (einstaklingsnámskeið eða námskrá, nám utan skólans, t.d. heima eða veikindi nemenda), er staðsetningarpróf skipulagt.

<https://www.ourkids.net/pl-en/poland-education-grade-levels.php>

- ▶ *Liceum* / **Menntaskóli** – 4 ára nám til stúdentsprófs
  - ▶ *Liceum Profilowane* / **Menntaskóli - fjölbrautarskóli**, 4 ára til stúdentsprófs
  - ▶ *Technikum*/ **Verkmenntaskóli** – 5 ára nám
  - ▶ *Szkoła Zawodowa/Szkoły branżowe I i II stopnia w Polsce* / **Iðnskóli** – tveggja til þriggja ára
-
-

Sjálfstætt starfandi skólar í Póllandi

- ▶ Sjálfstætt starfandi skólum er skip í tvennt: einkaskóla með styrk frá ríkinu eða einkarekna skóla.
- ▶ Kapólskir skólar: styrk frá ríki og/eða kirkju eða einkarekinn.
- ▶ Alþjóðlegir skólar/ einkareknir og með styrk frá ríkinu (eða öðrum t.d., E.U., sendaráðið, og fleirum).
- ▶ Tungumálaskólar -tvítyngdir skólar.
- ▶ 9.960 sjálfstætt starfandi skólar í Póllandi (ekki almennir skólar) um 510.000 nemendur eru í þeim.
- ▶ Gjald í sjálfstætt starfandi leik- og grunnskóla er frá ca. 58.000 isk til ca. 200.000 isk á mánuði (stundum þurfa foreldrar að borga fyrir sumarfríið-allt árið) Menntaskólar: frá 150.000 isk. til 330.000 isk. á mánuði.

Sérskólar, sérdeildir og sérkennsla

- ▶ Skólar með sérdeildir (um 1563): Þar eru börn með hreyfihömlun, væga og í meðallagi vitsmunalega fötlun (þar með talin Downsheilkenni), heyrnarskertir, sjónskertir, einhverfir, nemendur með langvarandi sjúkdóma, fjölfötlun og ofvirkni o.fl.
- ▶ Í sérdeildar skólum eru bekkir með 15-20 nemendur og þá eru 3-5 nemendur í þeim hópi með skilgreinda fötlun.
- ▶ Um 63.000 börn eru skólum með sérdeildir.
- ▶ Í sérskólum (eins og Klettaskóla) í Póllandi eru um 25.000 börn
- ▶ Í Póllandi eru 18.263 leikskólar. Í þeim eru 994.100 börn, þar af 8.800 fötluð börn
- ▶ Menntarskólar eru líka með sérdeildar.
- ▶ **Foreldrar hafa val um þrjá skóla:**
- ▶ Almennan skóla → hverfisskóli.
- ▶ Skóla með sérdeild eða með aðlögunartímum - fyrir fatlaða og ófatlaða nemendur
- ▶ Sérskóla- fyrir börn með alvarlega fötlun, þar starfa kennarar með sérhæfingu í kennslu fatlaðra barna.

Heimakennsla í Póllandi

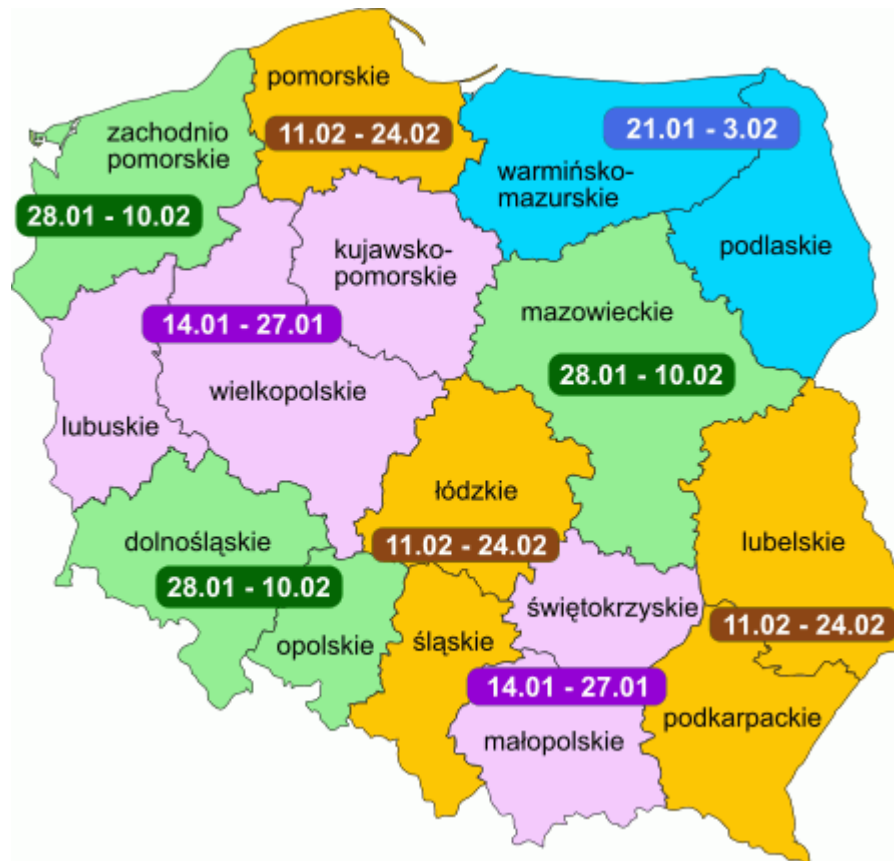
- ▶ Foreldrar eða forráðamenn, sem óska eftir heimild til heimakennslu skulu sækja um slíkt til skólastjórnar í því hverfi þar sem þeir eiga lögheimili. Umsókn skulu fylgja eftirtalin gögn:
  - ▶ námskrá heimakennslu þar sem fram kemur lýsing á almennri stefnu, starfsháttum og markmiðum heimakennslunnar, ásamt áætlun um með hvaða hætti nemandi uppfylli markmið aðalnámskrár.
  - ▶ lækni vottorð um heilsu barna
  - ▶ **ekki er** nauðsynlegt að foreldri hafi kennsluréttindi til að annast heimakennsluna.
  - ▶ upplýsingar um aðstæður, húsakost og annan aðbúnað vegna kennslunnar.
  - ▶ Það verður engin hegðunar einkunn á skírteininu. Það verða heldur engar einkunnir í tónlist, myndlist, tækni og íþróttakennslu.
- ▶ <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-zgode-na-edukacje-domowa>

Frístundaheimili í Póllandi.

- ▶ Um 82% barna frá 1. til 3. bekkjar sækja frístundaheimili
  - ▶ Um 18% barna frá 4. til 6. bekk er á frístundaheimili
  - ▶ Um 92% starfsmanna á frístundaheimili eru kennarar
  - ▶ Börn eru yfir 3 klukkustundir í frístund á dag (ca. 15 klukkustundir á vikuna + 25 klukkustundir í skóladag)
  - ▶ Íþróttir og tómstundir barna: 62% í íþróttir, 39% í tungumálaskóla (enska), 22% í tónlist, 19% í myndlist. (engina styrkjakerfi frá sveitafélögum eða ríkinu)
-
- ▶ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-funkcjonowaniu-swietlic-szkolnych.html>

Vetrarfrí

Foreldrafélagið í Póllandi

- ▶ Foreldrafélag í Póllandi vinnur að ýmsum málum tengdum skólanum og nemendum hans. Í félaginu eru allir foreldrar sem eiga börn í viðkomandi skóla. Ekki þarf að sækja sérstaklega um að vera meðlimur.
- ▶ Foreldranefndin er venjulega skipuð: fulltrúum foreldra (úr hverjum bekk eru kosnir þrír bekkjarfulltrúar). Nefndin sér um samstarf við skólastjóra eða yfirmann og kennara í skóla.
- ▶ Hlutverk foreldrafélags er að styðja við skólastarfið, stuðla að velferð nemenda og efla tengsl heimilis og skóla.
- ▶ Foreldrafélagið sér um ýmsa viðburði og ferðalög nemenda.

Viðhorf pólskra foreldra á Íslandi

- ▶ **Sýna virðingu**
  - ▶ Foreldrarnir sýna virðingu og hafa traust á kennarastéttinni.
- ▶ **Heimanám**
  - ▶ Í íslenskum skólum er ekki eins mikið heimanám og í Póllandi. Þar fá nemendur heimanám daglega frá sumum fögum (t.d. pólsku og stærðfræði) og vikulega fyrir önnur fög.
  - ▶ Flestum foreldrum finnst að:
    - ▶ yndislestur heima sé ekki heimanám (þau þurfa nánari útskýringu)
    - ▶ skólinn sé ekki að gera kröfur um nám (gera meira kröfur, bjóða nemendum auka heimanám, og benda á t.d. heimanámsaðstoð á bókasafni). (Frelsi þýðir ábyrgð fyrir sjálfan sig – nemendur og foreldra).
- ▶ **Falleinkunnir valda endurtekningu á bekknum í Póllandi bæði í grunn- og framhaldsskólum.**
  - ▶ Hegðun nemenda fær líka einkunn frá kennurum.
  - ▶ Foreldrarnir fá að vita strax ef barnið nær ekki viðmiðum og að barnið fái ekki að fylgja bekkjarsystkinum sínum í næsta bekk.
  - ▶ Pólskir foreldrarnir á Íslandi vilja fá að vita **nákvæmlega** hvernig barnið er statt námslega.

Meiri háttar verkefni

- ▶ Allir vilja að börnin nái árangri.
- ▶ Útskýringar á upplýsingum til foreldra
  - ▶ Hvernig foreldrarnir skilja málproska og læsisþróun tvítýngdra barna? Og hvernig á að ala upp tvítýngd börn á Íslandi?
  - ▶ Hvernig á að segja foreldrum niðurstöður tvítýngdra nemenda úr skimunum, könnunum og prófum?
  - ▶ Þegar nemandinn er með slaka frammistöðu, endilega látið foreldrana vita og upplýsið þá um úrræði til að stuðla að framförum og til að ná aldurstengdum viðmiðum.
    - ▶ Ekki aldursmiðuð einkunn (t.d. B* á íslensku)
    - ▶ nemendur sem fá ekki aldursmiðaþ námsefni
    - ▶ undanþegnir frá faggreinunum og öðrum prófum
- ▶ Úrræði fyrir foreldra tvítýngdra nemenda til að styðja við nám barna sinna.
  - ▶ Hvað með foreldra sem ná ekki að styðja við nám barna sinna vegna mismunandi aðstæðna?

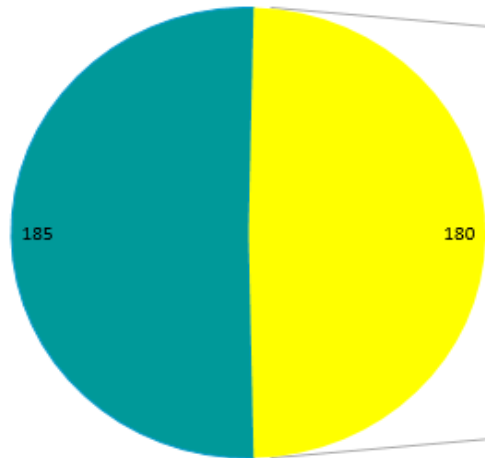

Málheimur barnsins

Hversu mikill tími og hver eru gæði tungumálanna í umhverfi barnsins?

Grunnskóli

Skóladagar og frídagar á **ári**

Skólatímar og frítímar yfir **daginn**

■ Frídagar á ári / frítímar
■ Skóladagar á ári / skólatímar

Foreldrarnir **þurfa** að fá upplýsingar og ráð um það hvernig er hægt að styðja við íslenskunotkun barnanna sinna líka utan leik- og grunnskóla.

u.þ.b. 50% vökustunda og gæða málörvun í íslensku til að ná aldurstengdum námsviðmiðum

(Elín Þöll Þórðardóttir, professor í talmeinafræði)

að lágmarki 25–30% aðgengi að fleiri tungumálum hvert fyrir sig.

(Grosjean & Byers-Heinlein, 2018)

<https://youtu.be/QDqrTXIsNGc>

Löng saga í stuttu máli

<https://www.youtube.com/watch?v=CvDRz9HFfSU>

<https://www.youtube.com/watch?v=2DrXgjlNwN8>

<https://www.youtube.com/watch?v=lpKqCu6RcdI>

Prof. Norman Davies - The Polish Constitution
European History and Polish Millenium:

https://www.youtube.com/watch?v=_E6_UwRSm08

Day (<https://www.facebook.com/OxfordUniversityPolishSociety/>) –um pólska samfélagið

Takk fyrir!

Ef þið hafið spurningar er hægt að hafa samband við mig:

Magdalena Elísabet Andrésdóttir

Magdalena.Elisabet.Andresdottir@reykjavik.is

GSM: 693-4651/4117989

<https://mml.reykjavik.is/bruarsmidi/#av-tab-section-1-4>